

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta
Inštitút prekladateľstva a tlmočníctva

SYLABUS K PREDMETU
TEÓRIA A DEJINY TLMOČENIA (1IPT/TDTL/22) – profilový predmet

Študijný odbor: filológia

Študijný program: prekladateľstvo: translatologický základ (PTZB)

Vyučujúci:

doc. Mgr. **Nikoleta Mertová**, PhD., prednášajúca, cvičiaca

nikoleta.mertova@unipo.sk

prof. Mgr. et Mgr. **Adriána Ingrid Koželová**, PhD., cvičiaca

adriana.kozelova@unipo.sk

Mgr. **Blanka Jenčíková**, PhD., cvičiaca

blanka.jencikova@unipo.sk

Druh vzdelávacích činností:	prednáška/seminár
Rozsah vzdelávacích činností:	1/1 týždenne, 13/13 za semester
Metóda vzdelávacích činností:	kombinovaná
Počet kreditov:	2
Odporúčaný rok a semester štúdia:	1. LS
Ukončenie:	skúška

Podmienky na absolvovanie predmetu:

Priebežné hodnotenie pozostáva z dvoch modulov:

1. **Aktívna participácia na každom seminári**

Študent sa aktívne a nevyhnutne pripravuje na každý seminár. Verifikácia priebežnej domácej prípravy bude prebiehať na seminároch, a to dvoma spôsobmi:

a. Vyučujúci so študentmi o preberanej téme diskutuje, kladie otázky a zároveň hodnotí odpovede študentov. Za dostatočnú prípravu môže študent získať bod, v prípade nedostatočnej prípravy bod stráca.

b. Vyučujúce dvakrát v priebehu semestra overia priebežnú prípravu študentov písomnou formou (test) v presne určenom termíne (spôsob, miesto a čas realizácie testovania bude oznámený najneskôr týždeň pred jeho konaním).

Toto overovanie priebežnej (domácej, individuálnej) prípravy študentov písomne a ústne (na seminároch) bude hodnotené bodmi. Za správne interakcie a za správne odpovede v písomných testoch získavajú študenti body: **každý študent musí počas semestra získať minimálne 10 bodov, maximum bodov je 20. Tieto body sú podmienkou, ktorej splnenie oprávňuje študenta vykonať skúšku.** Ak študent tieto body nezíska, predmet musí opakovať.

Ak študent na seminári nepreukáže dostatočnú pripravenosť, neodpovedá na otázky vôbec alebo jeho odpoveď nie je dostačujúca, **získava mínusové body, t. j. od počtu bodov, získaných na ktoromkoľvek z testov sa mínusové body odrátajú.** T. j. ak študent na oboch testov získa 20 bodov, ale v priebehu semestra získa 5 mínusových, tieto sa odpočítajú: $20 - 5 = 15$. **Počet povinných bodov na realizáciu skúšky je 10 (t.j. súčasne aj minimum 10).** V danom prípade sa berú do úvahy aj mínusové body za nedostatočnú prípravu.

Plusové a mínusové body získava študent počas celého semestra. **Sumár minimálne 10 bodov musí mať študent splnený v zápočtovom týždni.** Dovtedy kontinuálne, počas celého semestra, získava plusové a mínusové body, v závislosti od toho, ako preukáže svoje vedomosti.

2. **Finálny písomný test – skúška** (písomná celková previerka znalostí z teórie a dejín tlmočenia v rozsahu predmetu). Výsledná známka z testu je zároveň záverečným hodnotením predmetu.

Každý študent musí mať aktívny prístup ku kontu v Moodli. Študent si musí skontrolovať prístup ku kontu včas, prístupové údaje sú zhodné s kontom v MAIS-e.

Prepočet záťaže študenta:

2 kredity = 60 reálnych hodín.

účasť a aktívna participácia na prezenčnej forme výučby – 9,75 reálnych hodín (semináre);
9,75 reálnych hodín (prednášky); t. j. 19,5 reálnych hodín priamej kontaktnej výučby;
štúdium odbornej literatúry a príprava zadani na každý seminár – 20,25 reálnych hodín;
štúdium odbornej literatúry a príprava na finálny test – 20,25 reálnych hodín.

Absolvovanie všetkých uvedených podmienok je povinné.

Hodnotenie:

A: 100% - 90%; **B:** 89% - 80%; **C:** 79% - 70%; **D:** 69% - 60%; **E:** 59% - 50% **FX:** 49% - 0%.

Výsledky vzdelávania:

Absolvent predmetu získa teoretické vedomosti v takom rozsahu, ktoré mu umožnia aplikovať praktické úkony na úrovni výsostne profesionálne pripravovaného tlmočníka.

Získané vedomosti:

Absolvent predmetu dokáže:

- interpretovať základné pojmy z oblasti translatológie – teória a dejiny tlmočenia;
- vymedziť zásadné rozdiely medzi prekladom a tlmočením;
- vytýčiť základné problémové okruhy predmetu (translatologické školy a ich teoretické postuláty) na základe získanej orientácie v odbornej literatúre – zahraničnej i domácej.

Získané zručnosti:

Absolvent predmetu:

- identifikuje základné druhy tlmočenia podľa jednotlivých premenných vo vzťahu k času, priestoru, spôsobu a jazyku;
- integruje informácie získané o rôznych teoretických východiskách do komplexného pohľadu na jednu zo študovaných zložiek budúcej profesie;
- realizuje získané vedomosti v praktickom priestore, a to tak pri následnom nácviku techník a stratégií tlmočenia, ako aj postupov pri jazykovej translácii.

Získané kompetencie:

Absolvent predmetu:

- orientuje sa v reálnom tlmočníckom prostredí, osobitne ovláda technické aspekty práce v tlmočníckom laboratóriu;
- volí profesionálne odôvodnené tlmočnicke postupy v následnom štúdiu pri nácviku konzekutívneho a simultánneho tlmočenia;
- vyhodnocuje možnosti voľby naučených, resp. inak ozrejmenejších riešení v *ad hoc* simulovaných komunikačných situáciách, ktoré sú pred študenta kladené ako výzvy v priestore praktických tlmočníckych disciplín s výstupom do reálnej praxe;

- vie poskytnúť alternatívne možnosti riešenia tlmočnických problémov v aplikačnej rovine na základe bližšieho poznania teórie, predovšetkým konzekutívneho a simultánneho tlmočenia v medzinárodnom translatologickom kontexte a v perspektíve bude následne aktívne pokračovať v samoštúdiu danej problematiky;
- dokáže identifikovať lingválne a extralingválne aspekty, vyhodnotiť ich úlohu a status v komunikačnej situácii.

Stručná osnova predmetu:

- ✓ **Všeobecná charakteristika prekladu a tlmočenia. Definícia, klasifikácia a typológia tlmočenia.**
- ✓ **Komunikačná situácia (modely pre KT, ST, tlmočenie z listu), komunikatívne aspekty tlmočenia (subjektívne a objektívne aspekty; orátor, recipient, tlmočník).**
- ✓ **Pöchhackerov model interakcie pri tlmočení. Kenížov komunikačný model tlmočenia. Vzťahové modely tlmočenia.**
- ✓ **História tlmočenia (dávnověk, stredovek, novovek; genéza teórie tlmočenia; tlmočnicke školy v dejinnom zaradení).**
- ✓ **Kognitívne aspekty a modely tlmočenia, koncepcie procesu simultánneho tlmočenia. D. Gile (model úsilia); D. Seleskovitch (interpretatívny model École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs ESIT); G. V. Černov.**
- ✓ **Konzekutívne tlmočenie (typy, modely, fázy, pamäť).**
- ✓ **Simultánne tlmočenie (typy, modely, pamäť; fázový posun).**
- ✓ **Systém a princípy tlmočnickej notácie (koncepcie, modely, typológia; vertikálne a diagonálne členenie; SVO, kompozícia, symboly).**
- ✓ **Krízové situácie pri simultánnom tlmočení. Tlmočenie na diaľku, tlmočnicke konzoly, zásady simultánneho tlmočenia.**

Počas preverovania vedomostí na seminároch (ústna a písomná forma) a počas skúšky nie je dovolené používať mobilné telefóny alebo inú techniku, žiadne nedovolené prostriedky a rovnako nie je dovolené odpisovať, komunikovať s inými študentmi či radiť sa. Ak študent tieto pravidlá poruší, zároveň porušuje čl. 16 *Kontrola štúdia a hodnotenie študijných výsledkov Študijného poriadku Prešovskej univerzity v Prešove*:

8. Študent je hodnotený známku nedostatočne (4, FX) v prípade, že:

- a) na skúšku sa prihlásil, nedostavil sa na ňu a ani do troch dní po termíne skúšky sa neospravedlnil, resp. dôvody neúčasti neuznal skúšajúci;
- b) od skúšky odstúpil;
- c) bol zo skúšky skúšajúcim vylúčený;
- d) nesplnil podmienky na vykonanie skúšky;
- e) nesplnil podmienky priebežného hodnotenia;
- f) predmet neabsolvoval.

9. Dôvodom na vylúčenie z hodnotenia predmetu skúškou alebo priebežným hodnotením je najmä:

- a) používanie nepovolených podkladov a pomôcok;
- b) získavanie informácií od iných osôb;
- c) poskytovanie informácií iným skúšaným;
- d) podvádžanie

V prípade týchto porušení môže byť daný podnet na disciplinárne konanie, ktoré upravuje [Disciplinárny poriadok Prešovskej univerzity v Prešove](#).

Povinná literatúra:

ŠVEDA, P. 2021. *Tlmočenie v teórii a praxi. I. diel*. Bratislava: FF UK; STIMUL.
JENČÍKOVÁ, B., KOŽELOVÁ, A. I. 2025. *Cvičebnica k teórii a dejinám tlmočenia*. Prešov: Prešovská univerzita.
FEDORKO, M. 2017. *Učebnica a cvičebnica tlmočenia 1*. Prešov: Prešovská univerzita.
MÜGLOVÁ, D. 2018. *Komunikácia, tlmočenie, preklad alebo Prečo spadla Babylonská veža*. Bratislava: Enigma Publishing. 440 s. ISBN 978-80-8133-074-2.

Odporúčaná literatúra:

ČEŇKOVÁ, I. et al. 2001. *Teorie a didaktika tlumočení I*. Praha: Ústav translatologie FF UK.
ČEŇKOVÁ, I. 2008. *Úvod do teorie tlumočení*. Druhé, opravené vydání. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
DJOVČOŠ, M., MELICHERČÍKOVÁ, M., VILÍMEK, V. 2021. *Učebnica tlmočenia: skúsenosti a dôkazy*. Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Dostupné na internete: [Učebnica tlmočenia](#)
MACHOVÁ, L. Základné zásady tlmočnickej notácie. In: *Prekladateľské listy 2*. Dostupné na internete: <http://cit.uniba.sk/ojs/index.php/PL/article/view/30>
MAKAROVÁ, V. 2001. *Tlmočenie: hraničná oblasť medzi vedou, skúsenosťou a umením možného*. Bratislava: STIMUL. 183 s. ISBN: 80-88982-81-2.
VILÍMEK, V. 2008. Principy tlmočnickej notace. In: Hrdinová E.M., Vilímek V. a kol.: *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. 102 s. ISBN 978-80-7368-589-8

Poznámka: Na účely efektívnej komunikácie s prednášajúcim a cvičiacimi pedagógmi je zriadená študijná skupina v MS Teams s názvom Teória a dejiny tlmočenia. V rámci MS Teams sú k dispozícii publikácie z povinnej a odporúčanej literatúry. Študenti budú rozdelení do seminárnych skupín podľa vyučujúcich.